

Doç. Dr. Selçuk Özdağ
Muğla Milletvekili
Grup Başkanvekili

29686

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sağlık Bakanı Sayın Prof. Dr. Kemal Memişoğlu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını, Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince arz ederim.
Saygılarımla. 23.06.2025

Doç. Dr. Selçuk Özdağ
Muğla Milletvekili
Grup Başkanvekili

Birkaç yıl önce Avrupa İklim Ağı'nın (CAN Europe) Muğla Çevre Platformu (MUCEP), Çevre Mühendisleri Odası ve Avrupa Çevre ve Sağlık Birliği'nin (HEAL) desteğiyle yayımladığı 'Kömürün Gerçek Bedeli: Muğla' raporunda Muğla'daki termik santrallardan kaynaklanan hava kirliliğinin bölgede mukim insanların sağlığına çok ciddi tehdit oluşturduğunu ortaya koymuştu. Muğla'daki termik santralların yarattığı hava kirliliği, hava hareketleriyle yayılarak sadece Muğla'da yaşayanları değil, başka coğrafyalardaki insanları da etkilediği ifade edilmişti. Rapora göre, 1982'de Yatağan Termik Santrali'nin işletmeye alınmasıyla bölgede yaşanmaya başlanan yoğun hava kirliliği yöre halkının günden güne artarak karşılaştığı sağlık sorunlarını ortaya çıkarmıştı. Türk Tabipleri Birliği'nin halk sağlığı uzmanlarından oluşan ekibi, 2000 yılında Yatağan'a giderek, termik santraldan kaynaklı hava kirliliğinin halk sağlığına etkisiyle ilgili kapsamlı bir rapor hazırladı. Yatağan'da solunum sistemi hastalıkları nedeniyle hastaneye yatan hasta oranının, aynı dönemde hava kalitesi görece daha iyi olan Muğla il merkezinde aynı hastalıklar nedeniyle hastaneye yatan hasta sayısının iki katından fazla olduğu tespit edilmişti. 2002'de, Yatağan Termik Santrali'ne 5 kilometre mesafedeki Bozubüyük köyü ile 30 kilometre mesafedeki Çıtlık, Ataköy ve Gökova köylerinde 15 yaş üstü 502 yetişkinde yapılan solunum fonksiyon testleri ile termik santralin çevresinde yaşamının kronik obstrüktif akciğer hastalığına yol açabileceği tespit edildiği ifade edilmiştir. DSÖ'nün belirlediği yıllık üst limitin 2015'te 4 katı, 2016'da ise 3,5 katı olduğu tespit edildiği, bir başka ifadeyle Yatağan'da yaşayan insanlarımız, 2015 ve 2016'da Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği üst limitin katı kat fazlası kirli havayı solumak zorunda bırakılmıştır. 2018'de yapılan bir modellemeye göre, 1982-2017 yılları arasında Muğla'daki termik santrallardan atmosfere 9,5 milyon ton kükürt dioksit, 890 bin ton azot oksit, 65 bin ton toz ve 28 bin kilogram cıva salındı. Eğer bu santrallar 50 yaşını dolduruncaya kadar çalışmaya devam ederse, 2018-2043 yılları arasında atmosfere 435 bin ton kükürt dioksit, 335 bin ton azot oksit, 29 bin ton toz ve 22 bin kilogram cıva daha salınacak olması da kayıtlara geçmiştir. Raporda, Muğla'daki termik santrallardan kaynaklanan hava kirliliğinin en çok Yatağan, Milas, Kavaklıdere ve Ula'da yoğunlaşmasına rağmen, hakim rüzgarlarla kuzeyde Aydın, güneyde Akdeniz üzerinden Rodos ve Mısır, batıda Yunanistan, doğuda ise Filistin ve İsrail'e kadar ulaştığı belirtilmektedir. Rapor kapsamında gerçekleştirilen sağlık etki modellemesi sonuçlarına göre ise Muğla'daki termik santrallardan kaynaklanan hava kirliliği hali hazırda 280 erken ölüme ve hastalık yüzünden 61 bin işgünü kaybına yol açmakta, Yatağan'da ilk santral ünitesinin açıldığı 1982'den 2017 sonuna kadar üç santralin yarattığı hava kirliliğinin 45 bin insanın erken ölümünden sorumlu olduğu tahmin edilmektedir.

Bu santraller 2018-2045 yılları arasında çalışmaya devam ederse, santrallerden kaynaklı hava kirliliği 5300 insanın daha erken ölümüne yol açacağı belirtilmektedir.

Raporda, Yatağan, Turgut ve Yeşilbağcılar köylülerinin, akciğer ve gırtlak kanserinin yanı sıra, astım, bronşit, guatr ve KOAH hastalıklarına köylerinde çok sık rastlandığını söyledikleri ama yöre halkının çizdiği bu tablonun resmi sağlık verilerine yansımadağı; yansısa da kamuoyuyla paylaşılmadağı vurgulanmaktadır. "Örneğin, 2012'de Muğla İl Sağlık Müdürlüğü'nün yapmış olduğı bir çalışmada, son iki yılda sadece Muğla'daki hastanelerde 35 kişinin akciğer kanserinden yaşamını yitirdiğı, 60 kişinin de aynı rahatsızlık nedeniyle tedavi gördüğü tespit edilmiş. Ancak bu rapor resmi olarak yayımlanmamış, basına sızdığı kadarı kamuoyuyla paylaşılmıştır. Sağlıkla ilgili resmi istatistiklere de bilgi edinme hakkı kapsamında ulaşılammakta, endüstriyel kirlilikten çokça etkilenen bu bölgede halk sağlığı izleme çalışmaları da yeterli düzeyde olmamaktadır. Muğla ve özellikle Yatağan'daki akciğer kanseri oranları Türkiye ortalamasının üzerinde olduğı ifade edilmektedir. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Göğüs Hastalıkları Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sebahat Genç: "2016'da Yatağan'da kanser tanısı alanların oranı 100 binde 182 iken Türkiye genelinde 100 binde 123." Muğla'daki termik santrallerden kaynaklanan hava kirliliğı en çok Yatağan, Milas, Kavaklıdere ve Ula'da yoğunlaşmakta, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, hava kirliliğinin ciddi boyutlara ulaşması ile bölgedeki çiftçilere meyve, zeytin ağaçları ve diğere tarım ürünlerindeki kayıpları nedeniyle bir bedel ödemek zorunda kaldığı bilinmektedir.

Bu bağlamda;

- 1) Muğla ve köylerinde kayıtlara geçmiş kanser hastası vakaları, Türkiye'nin diğere illeri ile karşılaştırıldığında ortalamanın ne kadar üstünde ya da altındadır?
- 2) Sağlık Bakanlığı bu konuda hangi yılları kapsayan bir istatistik çalışması yapmıştır?
- 3) Muğla ve yöresinde meydana gelen kanser vakalarının başlıca sebepleri nelerdir?
- 4) Başta Yatağan olmak üzere Muğla'nın tüm köylerinde karşılaşılan kanser vakalarının Türkiye ortalamasının üstünde olmasının bölgede faaliyet gösteren termik santralleri ile bir ilişkisi var mıdır?
- 5) Kanser vakalarının ortaya çıkması karşısında ne tür önlemler alınmış ya da alınması planlanmaktadır.
- 6) Muğla ve köylerinde en çok hangi tür kanser vakalarına rastlanılmaktadır? Bu vakaların en önemli sebebin ne olduğı konusunda bir çalışma yapılmış ya da yapılmakta mıdır?
- 7) Söz konusu istatistikler ve alınan önlemler kamuoyu ile paylaşılmış mıdır?
- 8) Sağlık Bakanlığı olarak bu konuda alınan/alınacak başlıca önlemler ve kanser hastalarının tedavisi için bölgede ne tür imkanlar konuşlandırılmıştır?
- 9) Bu minvalde kaç adet tedavi ve önleme merkezi bulunmaktadır?
- 10) Bu merkezlerin kapasitesi, hizmet çeşitliliğı ve coğrafi dağılımı nedir?
- 11) Vatandaşlarımıza yönelik olarak (özellikle de bu bölgede yaşayanlar) bu konuda erken tanı ve önleme amacıyla yürütölen bilgilendirme ve farkındalık çalışmaları nelerdir?
- 12) Sağlık Bakanlığı, özellikle bölgemizde kanser vakalarının azaltılması kapsamında diğere bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar ile entegre bir çalışma ve faaliyet yürütmekte midir?